

WAAROM KUNNEN WIJ NIET MEE MET DE HERZIENE STATENVERTALING?

EEN BROCHURE MET DIVERSE ARTIKELEN

'Met de Herziene Statenvertaling verschijnt een uitgave die geen Statenvertaling is'

Deze brochure bevat een duidelijke uiteenzetting waarom wij tegen de Herziene Statenvertaling zijn welke in 4 delen opgenomen is in De Saambinder, het kerkelijke orgaan van de Gereformeerde Gemeenten.

De artikelen zijn van de hand van Ds. J.D.M. de Heer en Ds. G.J. Moens.

Herziene Statenvertaling (HVS) – Deel 1

Met de Herziene Statenvertaling verschijnt een uitgave die geen Statenvertaling is

Nog een paar weken en de Herziene Statenvertaling (HSV) wordt gepresenteerd. Nog wel in Dordrecht, de stad waar het besluit voor de Statenvertaling viel. Straks is er een Bijbel waardoor de jeugd aan de Statenvertaling verbonden blijft, zo benadrukt het HSV- bestuur. Alleen, in de winkels ligt straks geen Statenvertaling, in een zogeheten herziene versie, maar een nieuwe vertaling, zoals die in 1951 ook verscheen. Daarom wees de Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten in 2007 de Herziene Statenvertaling af. In enkele artikelen willen we dat standpunt nog eens uitleggen. Het is een afwijzing met een positief doel: onze gezinnen en jeugd bewaren bij Gods Woord.

Als je sommige berichten op je in laat werken zou je haast niet tegen de HSV kunnen zijn. Op de website van de gemeente Dordrecht staat zowaar een bericht over de Bijbel. Dat is toch wel mooi. 'De stad Dordrecht', zo lezen we, 'blijft verbonden met de Statenbijbel waarvoor de basis werd gelegd tijdens de Dordtse Synode in 1618 – 1619. Er komt een nieuwe versie van uit op 4 december in de Grote Kerk van Dordrecht'. Voeg hierbij het respons op het grondvlak van de kerken – er zijn al 30.000 exemplaren van de complete HSV besteld – de positieve reacties van velen en de volle tevredenheid van de Stichting Herziene Statenvertaling en we hebben alle ingrediënten om de HVS in elk geval een kans te gunnen.

Respons

Daarbij komt ook nog dat er in de Statenvertaling woorden staan die moeilijk te begrijpen zijn. Het rijtje is zo genoemd: bagge, berd, naken, smijter en nog enkele tientallen van zulke woorden. Maar, verschillende verouderde woorden zijn in de loop van de eeuwen al vervangen. En het hoeft echt geen probleem te zijn om dat proces in gang te laten blijven. De generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten heeft dit ook uitgesproken. Op deze manier blijft de Statenvertaling voluit Statenvertaling. Ondanks het mooie dat de HSV met zich mee lijkt te brengen, blijkt toch dat er innerlijk verzet is tegen deze nieuwe vertaling. Dit verzet werd zelfs groter naarmate er meer Bijbelboeken van de HSV gepubliceerd werden. Wat is er toch aan de hand met de HSV? Is het wel een Statenvertaling, zo vroegen velen zich af. Nu de hele HSV af is, moet het antwoord helaas zondermeer luiden: Nee, het is geen Statenbijbel meer. De Synode van de Gereformeerde Gemeenten legde er de vinger bij dat de HSV tot stand komt zonder kerkelijk besluit. Het is een stichting, met personen uit verschillende kerkverbanden die het werk ter hand heeft genomen. Aan de Statenvertaling lag wél een kerkelijk besluit ten grondslag. En dat is ook nodig voor zo'n uiterst gewichtige zaak als de vertaling van de Bijbel. De commissie wees ook op de verwarring en polarisatie die de komst van de HSV met zich mee zou brengen. De Synode van de Gereformeerde Gemeenten sprak vervolgens uit 'dat de Statenvertaling in de Gereformeerde Gemeenten als enige vertaling wordt aanvaard en dat daarom alleen deze vertaling mag worden gebruikt in de erediensten en bij kerkelijke activiteiten in de gemeenten'.

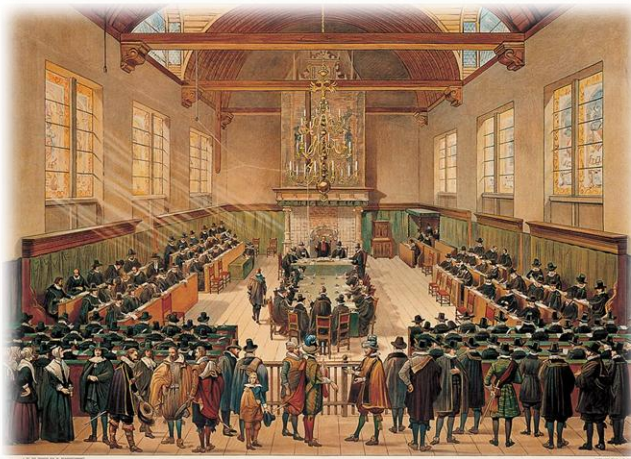
Geschenk

Het is goed om eerste nog eens onder ogen te zien hoe groot het geschenk van de Statenbijbel is. Vanzelf hoort deze geschiedenis bekend te zijn. Maar we kunnen de daden des Heeren niet vaak genoeg verhalen (Ps. 78:2-4). Was het al geen wonder dat de Synode van Dordrecht kon samenkomen? Wat een tegenwerking was er jarenlang geweest! Het leek wel of de kerk in ons vaderland ten onder zou gaan aan remonstrantse twisten. Maar de Heere neigde het hart van Prins Maurits, zodat de synode bijeen geroepen. Vele Godvruchtige theologen uit binnen- en buitenland namen aan de synode deel. Het besluit viel dat er een nieuwe Bijbelvertaling moest komen die zeer dicht bij de grondtalen zou staan. Wetenschap en vroomheid gingen samen op bij de vertalers. De Heere spaarde hen kennelijk, ook toen de pest zijn tol eiste in Leiden. Groot was de blijdschap toen in 1637 de Statenbijbel gereed was. De vertalers waren er diep in hun hart van overtuigd dat deze Bijbel 'Gods eigen woorden' vertolkte. Het waren mannen die de stem van de levende God in hun leven hadden gehoord. Ze hadden leren beven voor Gods majesteit. Deze Goddelijke woorden begeerden ze zo getrouw mogelijk over te brengen in de Nederlandse taal. Heel goed waren ze zich bewust dat de Bijbeltaal niet eenvoudig is. Maar toch deden ze niet in de eerste plaats hun best om een begrijpelijke Bijbel onder het kerkvolk te brengen, maar een getrouwe Bijbel. Om het eenvoudige (!) kerkvolk van die daten maximaal te helpen, voegden ze de kanttekeningen aan de vertaling toe.

Daarin staat een schat van uitleg over moeilijke teksten en ook een schat aan puur gereformeerde theologie. De gereformeerde hoogleraar F.W. Grosheide schreef daar eens over: 'Het behoeft niemand enige moeite te kosten om in de kanttekeningen de gehele gereformeerde dogmatiek te vinden'.

Misverstand

Laten we direct een mogelijk misverstand rechtzetten. Met bovenstaande alinea's willen we niet een indirect oordeel vellen over de medewerkers van de HSV. De discussie willen we zuiver houden. En ook willen we niet suggereren dat ze heimelijk van de Statenvertaling afwillen. Dat zou strijden tegen de uitdrukkelijke woorden van de Stichting HSV. Deze schreef immers: 'Te midden van alle ontwikkelingen op het gebied van bijbelvertalingen en parafrazeren die op de markt kwamen, was ons er alles aan gelegen de Statenvertaling voor onze en de komende generaties te bewaren. Omdat de Statenvertaling ons lief is vanwege haar eerbiedig luisteren naar de oorspronkelijke tekst, omdat wij de verstrengeling van wetenschap en vroomheid hoogachten, willen we de Statenvertaling bewaren'. Vanwege deze geruststellende woorden hebben sommigen nog een wat afwachtende houding ingenomen ten opzichte van de HSV. Laten we het resultaat beoordelen, dachten ze. Toch was het direct al duidelijk dat de stichting een fundamentele keuze maakte. Want hoe we het ook wenden of keren, de HSV heeft de *pretentie* een verbetering te zijn van de Statenvertaling. De Statenvertaling mag vanzelf blijven bestaan, maar toch zal het een vertaling zijn die een stapje lager komt te staan dan de HSV. Deze is immers, zo luidt de motivatie, duidelijker voor de hedendaagse lezer. Ook neemt de HSV allerlei ontwikkelingen op het gebied van de kennis van het Hebreeuws en Grieks mee. En een enkele keer wijkt de HSV bewust af van de overgeleverde grondtekst en volgt ze de tekst die bekend is geworden door de zogenaamde Dode Zeerollen, oude boekrollen waarop stukken Bijbeltekst gevonden zijn. De hoogachting voor de Statenvertaling mag er zijn, maar door het uitbrengen van de HSV zal de praktijk leren dat de oude Statenvertaling bij velen in de kast zal blijven staan. Dat is de Statenbijbel, waar vele geslachten bij hebben geleefd, waar honderden kinderen des Heeren door zijn onderwezen. We schrijven dit niet uit een romantisch gevoel van nostalgie. Allerminst. Maar we kunnen en willen er ook niet omheen dat Gods kinderen de eeuwen door de Statenvertaling als een grote zegen hebben ervaren. Nieuwere vertalingen zagen het licht, waar soms hooggeleerde mensen aan meewerkten. Maar ze vonden geen weerklank in de harten van hen die uit het Woord mochten leven. Modernere vertalingen kwamen op de markt, ze vonden soms gretig afrek, maar toch bleef er een volk dat zich er niet toe voelde aangetrokken. Waarom niet? Was het een hand naar het oude? Was het een starre conservatieve houding? Was het vrees voor een berisping van de kerkenraad? *Nee, maar het was wel een vrees die het hart bezette, een vrees dat tekort werd gedaan aan het Woord van God.* Vonden zulke mensen de Bijbel gemakkelijk te begrijpen? Zeker niet. Misschien hebt u ze wel eens ontmoet: kinderen des Heeren die liepen te worstelen met een woord uit de Bijbel. Ze verstonden het niet. Het Nederlands was niet het grootste probleem, wel hun verduisterde verstand. Ze gevoelden zich als een natuurlijk mens die niet verstaat de dingen die des Geestes Gods zijn. Het bleef duister, totdat de Heere het licht van Zijn Geest in het hart liet opgaan. Toen verstonden ze wat ze lazen, voor eigen hart en leven. Pas toen konden ze tevreden zijn. En Gods Woord werd hen dierbaarder dan ooit? Verstaan we dit?

Synode van Dordrecht 1618-1619 waar de Statenvertaling gereed kwam

Herziene Statenvertaling (HSV) – Deel 2

Met de Herziene Statenvertaling raken we vele schatten uit de kerkgeschiedenis kwijt

Op 4 december 2010 wordt de Herziene Statenvertaling (HSV) officieel gepresenteerd. In een oplage van tienduizenden zal de eerste druk verschijnen. Een beetje werelds gezegd kunnen we het een prestatie van formaat noemen. Maar, en dat is pijnlijk; het is geen Statenvertaling meer. Het is een HSV, beter gezegd een HV: een Herziene Vertaling. Daarmee is Nederland een vertaling rijker. Maar er hangt een fors prijskaartje aan. Dat prijskaartje willen we in dit artikel onder ogen zien. Met het prijskaartje bedoelen we niet de bijna dertig euro die de basiseditie van de nieuwe Bijbel kost, maar wel de gevolgen van de invoering van de HSV. Die gevolgen *lijken* goed te overzien. Wie de Statenvertaling wil blijven gebruiken, moet dat zeker doen, wie kiest voor de HSV kiest net zo goed voor de Statenvertaling, alleen wat herzien, stelt men. Dat hoeft elkaar toch niet zo te bijten? Het idee lijkt zo helder. Hoe de praktijk zal zijn weten we vanzelf niet vooraf. Toch zijn er wel enkele opmerkingen over te maken. Niet om maar negatief te doen over de HSV, maar wel om realistisch te blijven. We moeten in eerlijkheid aanwijzen welke consequenties er aan dit initiatief verbonden zijn. We willen aannemen dat de medewerkers van de Herziene Vertaling de Statenvertaling willen gebruiken voor de komende generatie. We willen ook geloven dat men niet de bedoeling heeft om de Statenbijbel maar in een museum te zetten, omdat hij verouderd is. Maar het is toch glashelder dat dit bij zo velen wel de praktijk zal zijn.

Kanttekeningen

Wat raken we kwijt als we de HSV zouden aanvaarden? Samengevat: Vele schatten die de Heere in de geschiedenis aan de kerken in Nederland heeft gegeven. Helder is in elk geval dat we de kanttekeningen van de Statenvertaling kwijtraken. Uiteraard kan een gebruiker van de HSV altijd de kanttekeningen bij de Statenvertaling opzoeken, maar het is zeer de vraag hoe vaak dit nog zal gebeuren. Enkele jaren geleden waren we heel blij met de dunderuitgave van de Gereformeerde Bijbelstichting van de Statenvertaling met de kanttekeningen. De GBS heeft het kerkvolk daarmee een zeer grote dienst bewezen. Zeker voor de jonge mensen blijkt deze uitgave een waardevol bezit te zijn. Ze kunnen nu tijdens de catechisatie of op een vereniging heel eenvoudig de kanttekeningen raadplegen. Maar we zien jongeren nog niet met een Herziene Vertaling én een Statenvertaling met kanttekeningen naar een vereniging gaan. We mogen ervan uit gaan dat in die kerken waarin de HSV wordt aanvaard, de kanttekeningen snel vergeten zullen worden. Eigenlijk is die gedachte best schokkend. De HSV is een initiatief van de *Gereformeerde* Bond in de PKN. Het zou heel erg zijn als juist daar de kanttekeningen en daarmee de theologie van de Statenvertalers in een hoog tempo onbekend terrein zal worden. En dat terwijl de kanttekeningen zo waardevol zijn omdat daarin Gods soevereine genade helder wordt verwoord. Nog erger zou het zijn als het geestelijke klimaat binnen delen van de gereformeerde gezindte al zodanig ontwikkeld is dat de kanttekeningen al min of meer vergeten zijn. Dan zullen ze bij de invoering van de HSV niet eens gemist worden! Laten we deze vragen kritisch aan onszelf stellen. Nemen wij de moeite nog om bij een wat moeilijker Bijbeltekst de kanttekeningen te raadplegen? Of lezen we de Bijbel zo vluchtig dat we daar geen tijd voor hebben?

Belijdenisgeschriften

Met de HSV wordt de band met de belijdenisgeschriften ook losser. De belijdenisgeschriften ademen dezelfde theologie als waarin de Statenvertalers zijn onderwezen. De belijdenisgeschriften en de Statenvertaling staan daarom heel dicht bij elkaar. Wie de Statenvertaling gaat aanpassen, zodat deze dichter bij deze tijd komt te staan, komt onherroepelijk in de knoop met de belijdenisgeschriften. Een eenvoudig voorbeeld kan het duidelijk maken. Laten we een bekende tekst nemen, namelijk Johannes 3:16. 'Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe'. Op verschillende punten heeft de HSV een meer eigentijdse tekst. We hadden altijd gedacht dat deze tekst niet moeilijk te begrijpen is, maar de HSV verandert de Statenvertaling toch op niet minder dan vijf punten. Dat laten we nu rusten. De HSV heeft dit veranderd in 'verloren gaan'. Waarom? De vertalers vinden het woord 'verderven' klaarblijkelijk niet te moeilijk. Elders gebruiken ze het namelijk ook (zelfs in Joh 10:10, waar hetzelfde grondwoord wordt gebruikt!). Toch kiezen ze in Johannes 3 :16 anders dan de Statenvertaling. Dat gebeurt op vele tientallen plaatsen. Daarom is het geen Statenvertaling meer. Maar dat terzijde. Het gaat ons nu om de band tussen de Bijbel en de belijdenisgeschriften. Johannes 3:16 komt letterlijk terug in de Dordtse Leerregels H1 – Art 2: Maar

hierin is de liefde Gods geopenbaard, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Ook op in H2 – Art 5 wordt de tekst aangehaald: Voorts is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk, die in den gekruisigden Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Deze paragrafen uit de Dordtse Leerregels worden voor de lezers van de Herziene Vertaling een stuk moeilijker te begrijpen. Zeker voor degenen die helemaal met deze nieuwe vertaling opgroeien. Er wordt immers een Bijbeltekst aangehaald die ze niet meer herkennen. Moeten de belijdenisgeschriften nu dus ook aangepast worden? Of, is de band met de belijdenisgeschriften zo los geworden dat dit niet als een probleem wordt ervaren? Op verschillende andere plaatsen in de Belijdenisgeschriften lezen we over het verderf waarin we ons door onze val in Adam hebben gestort en de verlossing uit dit verderf. Zijn deze wezenlijke zaken nog te begrijpen als een Bijbelvertaling dergelijke uitdrukkingen verandert? Daar kunnen we gerust voor vrezen. Dan is de prijs van de Herziene Vertaling erg hoog.

Oudvaders

Door de HSV raken we nog meer kwijt. Wie opgroeit met deze nieuwe vertaling zal steeds minder gaan begrijpen van preken van oudvaders. Vele Hollandse oudvaders geven een heel nauwkeurige uitleg van de tekst. Woord voor woord zoeken ze de betekenis van Gods Woord na, om het dan toe te passen op de gemeente. De herkenning met deze preken zal gaandeweg minder worden. Of staan deze boeken al ongelezen op onze plank? Zal dit ook gelde voor al de preken die in de ruim honderdjarige geschiedenis van onze gemeenten verschenen zijn? Wat gaat dit betekenen voor de leesdiensten, die wel uit de nood geboren zijn, maar die zo kennelijk door de Heere gezegend zijn?

Kernbegrippen

Allerlei kernbegrippen uit de geloofsleer raken we ook kwijt als de HSV de Statenvertaling gaat vervangen. In het korte bestek van dit artikel kunnen we niet alle voorbeelden noemen. Om een indruk te geven enkele voorbeelden: raad des vredes (Zach 6:13), gegeneerd (Ps 2:7), verordineren (Luk 22:29; Rom 8:29-30), lijdzaamheid (Rom 5:3; Hebr 10:36), verzekerd (Rom 8:38), lankmoedigheid (Rom 2:4 en nog vele andere plaatsen). De nieuwe vertaling van 1951 had het woord lankmoedigheid nog gewoon. De HSV is een stap verder gegaan. Het zou de moeite waard zijn om een totaalijst te maken. Dan kan de schrik ons wel eens om het hart slaan. De uitdrukking 'wedergeboorte' wordt wel gebruikt, maar helaas niet in de zo bekende tekst Johannes 3:3 in het gesprek tussen Christus en Nicodémus. Waarom niet? Het aangrijpende, maar zo Bijbelse woord 'ijdelheid' is in de HSV ook verdwenen. Ijdelheid der ijdelheden, zo begint het boek Prediker. In de HSV is het geworden: 'Een en al vluchtigheid, zegt de Prediker, een en al vluchtigheid, alles is even vluchtig'. In deze jachtige tijd waarin we leven zal deze tekst alleen maar misverstanden oproepen. Het grondwoord voor ijdel heeft immers niets te maken met een bepaalde snelheid, waardoor alles vluchtig wordt. In het Nieuwe Testament is het woord voor ijdelheid in de HSV vertaald door 'zinloosheid' (Rom 8:20). Opnieuw een woord dat misverstanden oproept. Waarom moest dat Bijbelse woord 'ijdelheid' verdwijnen?

Eenheid

Als laatste van het prijskaartje van de HSV noemen we de kerkelijke eenheid. Helaas is de reformatorische wereld innerlijk verdeeld en mede daardoor verzwakt. Maar er was nog wel een gemeenschappelijke Bijbelvertaling, omdat de Nieuwe Vertaling van 1951 door de meesten werd afgewezen. Door de bewuste keuze om de Herziene Vertaling te maken is er een splijtzwam bijgekomen. Staan de meditaties in het Reformatorisch Dagblad straks in de Statenvertaling of in de Herziene Vertaling? Zal het twisten gaan geven op scholen waar de HSV niet toegestaan is, maar vooruitstrevende leerkrachten deze gewoon gebruiken? Zullen leden van een jeugdvereniging aangesproken moeten worden omdat ze bij de voorbereiding van een inleiding de Herziene Vertaling gebruikten. De Stichting Herziene Statenvertaling heeft de achterliggende jaren op verschillende inhoudelijke bezwaren tegen de vertaling gereageerd. Dat siert het bestuur. Over het bezwaar dat het eindproduct een splijtzwam zal worden hebben we weinig gelezen. Dat is jammer, want het is toch geen gering probleem. Mag dit op de rekening worden gezet van hen die moeite hebben met de HSV. Het mag toch niet zo wezen wanneer we eenvoudig vast willen houden aan de Statenvertaling, we er dan van beschuldigd worden voor verwarring te zorgen? Juist vanwege alle consequenties die de Herziene Vertaling met zich mee brengt. Heeft de Gereformeerde Bond hier te weinig aan gedacht toen ze begon met dit project? Mag je een nieuwe vertaling wel in gang zetten als vereniging. Dit is toch een kerkelijke zaak, die breed gedragen moet worden? Nu de HSV af is, zullen de vruchten openbaar komen. Sommige spoedig, sommige op de langere termijn. Maar dan is het wel te laat.

Herziene Statenvertaling (HVS) – Deel 3

De Herziene Statenvertaling wijkt doelbewust inhoudelijk af van de Statenvertaling

De presentatie van de Herziene Statenvertaling (HVS) komt steeds dichterbij. Velen verheugen zich erop. Maar niet iedereen is blij. Steeds duidelijker bleek dat de HSV veel verder gaat dan de oorspronkelijke bedoeling deed vermoeden. Vaak is in de HSV een onbegrijpelijke keuze tegen de Statenvertaling gemaakt. De HSV zou slechts dan een verrijking kunnen zijn als het een vertaling was, die kerkbreed vertrouwen geeft. Dat was het kenmerk van de Statenvertaling. Zo is het met deze herziene vertaling niet. Daarom lijkt het er sterk op dat we eerder een vertaling armer zijn dan rijker.

‘Zorgvuldigheid is ervoor gekozen om deze herziening de Statenvertaling te laten blijven’. Zo schreef het toenmalig hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond in verband met het plannen voor een herziening van de Statenvertaling. Het hoofdbestuur merkte op dat de Statenvertaling vele generaties lang tot zegen is geweest. ‘We hopen vurig op deze wijze haar plaats tot in lengte van dagen onder ons mag innemen en voor velen tot zegen zal zijn’. Dat waren in elk geval goede woorden.

Andere keuzes

Toen de HSV via internet en later via deelduitgaven stukje voor beetje gepubliceerd werd (overigens, zo breng je een Bijbel toch niet op de markt?) riep dit echter keer op keer de vraag op: waarom moest dit gewijzigd worden? Wat is de bedoeling hiervan? Wat zit hierachter?

Het geeft bij het leven van de HSV elke keer een gevoel van vervreemding. Het is niet alleen dat de verheven taal van de Statenvertaling wordt gemist, maar ook dat er bij de vertaling keuzes zijn gemaakt die de Statenvertalers nadrukkelijk niet hebben gemaakt. Voorbeelden zijn er ten over. Daar ligt het niet aan. Daar is overigens in de achterliggende jaren van verschillende zijden op geweest. Maar wie concrete voorbeelden noemt, kan de reactie krijgen dat het niet zo fraai is om te zoeken naar moeilijkheden. Dit laatste is nadrukkelijk niet onze bedoeling. Om zo onpartijdig mogelijk te zijn is gekozen voor een aaneengesloten, bekend Schriftgedeelte. Het gaat over Jakob te Bethel. Op welke wijze is de HSV omgegaan met de tekst?

Jakob

‘En hij droomde; en zie, een ladder was gesteld op de aarde’, zo lezen we in de SV. In de HSV staat het zo: ‘Toen droomde hij; en zie, een ladder die op de aarde stond.’ De eerste verandering – ‘en’ wordt ‘toen’ – is niet opzienbarend, maar roept wel de vraag op: moest dit? De grondtekst heeft gewoon ‘en’, een woordje dat niet zo moeilijk te begrijpen is. En toch werd het veranderd.

Ingrijpender is de verandering van ‘was gesteld’ in ‘stond’. In de grondtaal staat nadrukkelijk een passieve vorm van het werkwoord. Het drukt uit dat het een Godswerk is dat die ladder werd neergezet. Het laat iets zien van het wonder van Gods genade. Waarom moest dit zonnig veranderd worden? Om eenvoudiger te maken?

De Heere belooft in Bethel dat Hij dat land aan Jakob ‘en zijn zaad’ zal geven (Gen 28:13). De HSV legt vertalend uit dat hiermee het ‘nageslacht’ wordt bedoeld. Nu is dat zeker waar, maar met deze vertaling missen we een kernbegrip in de geschiedenissen van de aartsvaders. Steeds gaat het over ‘zaad’. Steeds heeft de HVS het ‘nageslacht’. Heel ernstig is dat in vers 14, waar het zaad nadrukkelijk op Christus ziet (zie Gen 12:3, Gen 22:16 en Gal 3:16 met de kanttekeningen). De HSV gaat lijnrecht tegen de rechtstreekse toepassing op Christus in door consequent, zowel in het Oude Testament als in het Nieuwe Testament te spreken over ‘nageslacht’. ‘Zaad’ veranderen in ‘nageslacht’ mag eenvoudiger te begrijpen zijn, maar het is een ernstige zaak en een grote verarming van de HSV. We spreken hier immers over de Middelaar Gods en der mensen! ‘Gewisselijk is de HEERE aan deze plaats’, sprak Jakob toen hij ontwaakte. Waarom moest dit veranderd en verzwakt worden in ‘werkelijk’ is ons een raadsel. Ondertussen gebeurt het in de HSV.

Vrees

En hij vreesde en zeide: Hoe vreselijk is deze plaats! zo luidt Gen 22:17 in de SV. De HSV geeft een vereenvoudiging: Hoe ontzagwekkend is deze plaats. Bedoeld om misverstanden rond het woord ‘vreselijk’ te voorkomen. Wie over deze woorden preekt, zal inderdaad uitleggen dat vreselijk in deze

tekst ontzagwekkend betekent. Dat wisten de Statenvertalers ook, zo blijkt uit de kanttekening. Toch vertaalden ze met 'vreselijk' omdat het woord in de grondtekst dezelfde wortel heeft als het woord vrezen in dezelfde tekst. In de HSV is dit verband weg, door een keuze die hoe dan ook tegen de Statenvertaling ingaat. De eenvoudiger vertaling betaalt hier de prijs dat de kracht van de grondtaal verloren gaat.

'Dit is niet dan een huis Gods en dit is de poort des hemels', zo spreekt Jakob. De HSV heeft 'Dit is niet anders dan een huis van God en een poort naar de hemel'. Met de uitdrukking geeft de HVS een uitleg die in de grondtekst niet te vinden is en die een afwijking is van de Statenvertaling. Is er een poort *naar* de hemel opengegaan, of is er een poort *vanuit* de hemel opengegaan. De HSV maakt een keuze en gaat daarmee verder dan de Statenvertaling, ja verder dan Gods Woord. Mag dat?

Voeten opheffen

'Toen hief Jakob zijn voeten op en ging naar het land der kinderen van het oost', zo begint Genesis 29. We willen onmiddellijk toegeven dat de uitdrukking 'voeten opheffen' niet alledaags Nederlands is. Maar, laten we ons niet vergissen, dat is het ook niet in het Hebreeuws. Vaak lezen we over de 'hand opheffen', maar alleen in onze tekst over het opheffen van de voeten. Zo'n zeldzame uitdrukking maakt de lezer oplettend. De Statenvertalers tekenen aan: 'Door deze manier van spreken wordt te kennen gegeven, dat Jakob door het voorgaande Goddelijke aanspraak vertroost zijnde, met lust en vreugde zijns weegs reisde.' De SV wilde de kracht van de grondtaal laten staan, met de uitleg die een rijke boodschap meegeeft. Bethel heeft Jakob nieuwe kracht gegeven. Het doet ons denken aan de spijze die Elia kreeg bij de jeneverboom en aan de woorden van de psalmist: 'Hij maakt mijn voeten als der hinden'. Is het geen verarming dat de HSV hier heeft: Daarna begaf Jakob zich op de weg? Iemand kan tegenwerpen dat de Engelse King Jamesvertaling iets dergelijks heeft. Of dat de voetnoot in de HSV wel de oorspronkelijke uitdrukking noemt.

Dat alles zal waar zijn, maar dat neemt niet weg dat de HSV als een Statenvertaling door het leven wil gaan, terwijl het op deze en vele andere plaatsen doelbewust inhoudelijk afwijkt van de Statenvertaling. Bij elk voorbeeld dat we noemen kan wel ergens een getrouwe buitenlandse vertaling worden gevonden die een keuze maakt overeenkomstig de keuzes van de HSV. Maar zij kiezen daarmee niet bewust anders dan de Statenvertaling. Dat doet de HSV vaak wel en dat onder de naam Statenvertaling. Dat laatste is zeker niet terecht. Het is een nieuwe vertaling, nog wel met enige verwantschap aan de Statenvertaling, maar een Statenvertaling is het niet meer!

In al die onnodige wijzigingen met soms ingrijpende gevolgen voor de inhoud schuilt het gevaar van de HSV: het veroorzaakt een diepe kloof met de Godsvrucht van onze voorgelachten door wie de Heere ons de Statenvertaling gegeven heeft.

*Uw woord is mij een lamp voor mijnen voet,
Mijn pad ten licht, om 't donker op te klaren.
Ik zwoer, en zal dit met een blij gemoed
Bevestigen, in al mijn levensjaren,
Dat ik Uw wet, die heilig is en goed,
Door Uw gena bestendig zal bewaren.*

*Hoe wonderbaar is Uw getuigenis!
Dies zal mijn ziel dat ook getrouw bewaren;
Want d' oopning van Uw woorden zal gewis,
Gelijk een licht, het donker op doen klaren;
Zij geeft verstand aan slechten, wien 't gemis
Van zulk een glans een eeuwgen nacht zou baren.*